

Silva Novljan
silva.novljan@gmail.com

Tretja varianta

Razmišljanje za posvet: Uporabniki in knjižničarke. Kaj pa knjižničarji? Velenje, 16. 11. 2019

Ob povabilu na današnje srečanje sem si zastavila kar nekaj vprašanj. Zakaj naj bi razpravljali o enakosti spolov v osebju knjižnic. Je to sploh problem za katerega je potrebno najti rešitev? Je v mešani skupini kakovost opravljanja del višja? Je več timskega dela, znanja z več področij? Se izboljša promocija knjižnic in ponudba kakovostnih knjižničnih storitev? Se uporabniki in uporabnice res najpogosteje srečajo s knjižničarko?

Kar precej dejstev govori o tem. Kanič (2016) navaja primere za nas in ZDA, da razmerja med ženskim in moškim spolom govorijo o feminizaciji knjižničarskega poklica. Ne vemo, ali je razmerje pri nas že kritično, ali zaradi pretežno ženskega osebja vstopa v knjižnice manj uporabnikov in med njimi manj moških v primerjavi z ženskami? Kakšen pomen ima spol osebja za uporabnika ali uporabnico? Sta neobčutljiva, jima ni mar za spol, sta nejevoljna, celo užaljena, ker ne moreta izbirati spola, ki mu bosta zaupala svoj problem v pričakovanju kakovostne pomoči pri njegovi razrešitvi? Če sta zaupala knjižničarki, še ni rečeno, da vpliva knjižničarja v procesu razreševanja problema ni bilo, npr. ko je on izbral, obdelal knjižnično gradivo, vodil oddelek ali knjižnico, upravljal in razvijal tehnološke postopke. Govorimo namreč, kot pravi Novljan (2018), o ustanovah z največjim poudarkom sodelovanja pri opravljanju nalog. Bosta bralec ali bralka zaradi opisov priporočenih knjig, pod katere so se podpisale knjižničarke, naslov na spletni strani knjižnice pa vabi: "Knjižničarji so izbrali za vas", raje iskala druge nasvete, tudi raje knjižničarjeve? Pa knjižničar? Je

užaljen? Ga je užalila pohvala knjižničark? »...za oblikovanje nove realnosti, brez smrdljivih besed in laži, dovolj strpno, blago, ozaveščeno, dobrohotno, vsakomur naklonjeno, uslužno, kreativno (dobro, gre za idealiziran opis?) delovanje...« (Slapšak, 2018).

Vprašanja se nizajo, na nobenega nimamo končnega odgovora. Vsaj danes ne in verjetno ga tudi v prihodnosti ne bomo imeli. Zmeraj znova bodo razvoj družbe, razvijajoča se raba tehnologije, še zlasti najnovejše kvantne, z umetno inteligenco in evolucija človeka odpirala enaka ali nova vprašanja in aktualizirala temo na različnih področjih. Niso nepomembna. Vabijo raziskovalce, da posegajo v globino, da poleg preštevanja spolov in beleženja mnenj raziskujejo, kaj to pomeni za organizacijo knjižnične zbirke oz. knjižnice, kakšen, če sploh, je pomen in vpliv spolov na profesijo in njen ugled danes, spolov, ki sta v razvoju knjižničarstva prispevala značilen delež.

Od knjižničarjev do knjižničark

Začetke knjižnic zaznamujejo moški bolj kot ženske. Samostani so poskrbeli, da smo imeli že v 13. stoletju knjižničarke

(npr. Velesovo), ko je vsaj ena redovnica skrbela za knjižno zbirko, ki je bila na voljo za obvezno branje. V 19. stoletju so si knjižničarke začele utirale pot v javne knjižnice. Odprli so jim vrata kot izposojevalkam brez večjih zadreg ob njihovem pomanjkljivem bibliotekarskem znanju o šolskih in splošnih knjižnicah. Tam, kjer so bili nagovorjeni predvsem otroci in je bil poudarek na leposlovju, so zavzeto vstopale v razvijanje knjižnice za širjenje branja in pismenosti. Za njihovo delovanje bi tudi tedaj veljala kakšna oznaka pohvale Slapšakove (Ibid.), tako kot danes lahko velja tudi za knjižničarje. V strokovno bolj visoko razvitih knjižnicah je bilo zaposlovanje žensk opremljeno z dvomi o njihovi strokovni sposobnosti. Razgledani knjižničarji so gotovo poznali npr. uspešne vladarice (Elizabeto I., Katarino II, Marijo Terezijo), znanstvenice (Mario Curie) (Pozabljena, 2016), a so pomembno cenjena knjižničarska dela pogosto raje zaupali moškimi. Med njimi je Janko Šlebinger, direktor licejske knjižnice dvomil, da bi Melita Pivec-Stelet kot ženska zadovoljivo opravljala strokovna dela, čeprav z dvema doktoratoma. A jih je; več kot zadovoljivo. Dokazala je, da ženske v ničemer ne zaostajajo za moškimi, naslavljali pa so jo z »gospa profesor«! Bibliotekarski poklic je štela med najbolj zanimive poklice in srečna je bila, ko je pomagala ustvarjati vseučiliško knjižnico za študij bodoče akademske mladine. In Minka Skaberne? Tudi zanjo veljajo besede

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 IN 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 P A Š E J U N I J A S P E T M A R C A I 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 P A S E O B K R E S U Š E 30 31 P A A P R I L E D A N O B E S I

Za knjižnico oziroma njen ugled in ugled knjižničarske stroke je posebne pozornosti vredna prizadetost uporabnikov, ki so ravnanje knjižničarja ali knjižničarke doživljali kot neprimerno in žaljivo.

Slapšakove, saj je z delom in lastnim iskanjem strokovnega znanja ustvarjala knjižnico za slepe (Ibid.).

Ob uglednih knjižničarjih so se po »Pozabljeni polovici« (2016) množila ugledna imena knjižničark. Pregled objav v reviji Knjižnica nam ilustrira vstop žensk v teorijo in prakso. Od 1959. leta in skoraj do 1970 prednjačijo moški, potem postanejo ženske enakovredne avtorice strokovnih in znanstvenih člankov. Poklic se je postopno, predvsem z razvojem šolskih in splošnih knjižnic, feminiziral. Za moške je bil manj zanimiv kot strokovno manj zahteven med poklici; glede na zahtevano izobrazbo, znanja in veščine zato tudi slabše plačan, navaja Kanič (2016) Zabela in Exlinovo. Slednja je po raziskavi ugotovila, da je to stanje pustilo v knjižničarstvu dolgoročne posledice; trajno nizko zastopanje moških v poklicu. Pri nas sta Perko (2009) in Bolka (2007) ugotavljali na manjšem vzorcu, da številčno prednjačijo knjižničarke, ki pa skupaj s knjižničarji tega večinsko niti ne zaznajo kot problem; spol naj ne vpliva na uspešnost dela. Nekateri anketiranci celo menijo, da knjižničarjev ni malo in da bi se zanj odločilo več moških, če ne bi bil poklic premalo cenjen. Je morda zaradi prevlade žensk manj cenjen?! Bi cenjenost poklica kot nekoč tudi danes pritegnila večje število moških v profesijo in več uporabnikov; med slednjimi danes morda celo redkeje zastopanih moških?

To potrjujejo še odgovori knjižničarjev v anketi, opravljeni v splošnih knjižnicah; večina moških je stopila v ta poklic po naključju (Bolka, 2007; Perko, 2009). S poklicem so zadovoljni in jih ne moti

oznaka, da v javnosti veljajo za »knjižne molje« (Bolka, 2007). A tudi knjižničarke imajo rade knjige, saj jih je v knjižnice pripeljala tako kot moške ljubezen do branja in knjig (Perko). To je sicer pogost odgovor zaposlenih in študentov ter študentk na vprašanje, zakaj so izbrali ta poklic. Vsekakor bolj pogost kot npr.: ker je zanimiv, ker rad dobro delim z ljudmi, ker zmorem prispevati k razvoju posameznika in skupnosti, ker se v tem poklicu razvijam in ristem tudi sam ...

Je morda zaradi prevlade žensk manj

1 2 Jun 2016 21:45 knjižničarka ena

Sem pravkar prebrala, da bodo knjižničarji stavkali. No, jaz ne bom, ker je kdo v tej državi še slabše plačan od mene. Rada imam svoj poklic in na misel mi ne pride, da bi s stavko težila študentom, ki jih je v izpitnem obdobju polna čitalnica. Edino, kar me moti, je vrhovna šefica, ampak nje ne moremo odpraviti s stavko, kvečjemu z zamenjavo politične garniture. (Forum Over Net)

2 20 Okt 2003 17:26

Meni osebno je najbolj pomembna prijaznost knjižničarjev/knjižničark! Sama imam zelo slabe spomine na eno mestno knjižnico, kjer so bili vsi vzvišeni, arogantni, brez volje, vse jim je bilo odveč poiskati. Kako se bo človek počutil prijetno v takem okolju? Pa četudi je knjižnica dobro založena, velika, moderna... brez pozornosti osebja vse to zbledi. (Forum Over Net)

20 Okt 2003 22:44

Ja izgleda, da imamo s knjižničarji in knjižničarkami različne izkušnje.

V naši knjižnici in čitalnici dela osem zelo prijaznih in razgledanih knjižničark in en knjižničar. Sploh se ne morem odločiti katerega sem bolj vesela, ko pridem v knjižnico, z vsemi imam izredno pozitivne odnose že dolga leta. Sistem imajo dodelan, rezervacije točno veljajo, pomoč pri izbiri in iskanju željene knjige hitra in učinkovita. Tudi svetovanje je prav zgledno. (Forum Over Net)

-Pomena prijaznosti za blagohotnost ljudi se zavedajo tudi v kalifornijski UCKLA, ki ustanavlja, prva, inštitut za prijaznost.

3 2 Jun 2016 21:45 muti vode

Nočem biti žaljiva, ampak kaj lahko pričakuješ od nekoga, ki je šel v študij bibliotekarstva? Samo dve varianti sta - ali gre za totalno nesposobnega, ali pa za totalno »posebnega« človeka.

Ti osebi so sami sebi odveč, torej.... :) (Forum Over Net)

3 Jun 2016 08:16 Obešanka

Saj res, bibliotekarstvo kot študij? Čudaško. A je to sploh kaka znanost? Po mojem ne, to je neka pomožna veda in res ne vem, zakaj bi se študiralo. Res se verjetno ali lenuhi ali čudaki tja vpišejo. Potem imajo pa enako raven izobrazbe kot matematiki ali slovenisti ali kemiki, pa se visoko nosijo. (Forum Over Net)

cenjen?! Moški še zmeraj redkeje izberejo po Ustavi (49. člen) pod enakimi pogoji vsem dopustno delo v knjižnicah, čeprav se zaposlenim moškim dobro godi, kot zapiše mnenje anketirancev Bolka (2007). Videti je, da ljubezen do branja in knjig ni ravno prepričljiv nagovor moških. »Do knjig ni mogoče biti narejeno prijazen. Z njimi preživimo večer samo, če si jih želimo.« pravi Proust (cv: Marias, 2013). In kaj bo prispevala ta ljubezen k cenjenosti poklica, če je posameznik v knjižničarski profesiji ni pripravljen deliti, kar pomeni,

se profesionalno izpostavljati v udejanjanju knjižničnega poslanstva. V njem so naloge, ki javnosti sporočajo, kaj lahko pričakuje in na kakšni ravni, in po tem naj bi knjižničarje in knjižničarke tudi ocenjevala.

Z visokim izobraževanjem in tehnologijo in ne nazadnje z drugimi javnimi uslužbenci primerljivim plačilom za opravljeno **delo**¹, postaja le-to zanimivo spet tudi za moške in uporabniki in uporabnice v kakšni knjižnici že lahko izbirajo med knjižničarjem in knjižničarko. Možnost izbire osebja po spolu se načrtno pogosto ne uporablja. Ni pa izključujoča, čeprav uporabnik ali uporabnica nimata izstopajočih pripomb na spol osebja in se, če nista samostojna v uporabi knjižnice, zaupata razpoložljivemu osebju. Na uspešno opravljeno knjižničarjevo pomoč naj bi vplivale predvsem osebne lastnosti izbranega osebja, odgovarja večina zaposlenih na anketo Perkove (2009). Posamezne ocene uporabnikov na delo knjižničarjev so predvsem reakcija na ravnanje knjižničarke ali knjižničarja, ki se pričakovano uporabnice ali uporabnika (ne)ustrezno odzoveta. Oba sta cenjena po kakovosti opravljeni storitvi, pri čemer igra glavno vlogo **prijaznost**². Znanje knjižničarstva in široka razledanost po sodobnem informacijskem svetu sta redkeje omenjeni področji ocenjevanja, bodisi da sta za uporabnika sami po sebi pričakovani bodisi sprejeti v skladu s tem, koliko jih uporabnik pozna, koliko ve o vlogi knjižnice pri **informacijskem opismenjevanju**³.

V anketah knjižnic se zadovoljstvo uporabnikov s storitvami ocenjuje nadpovprečno dobro, v javno dostopnih mnenjskih forumih pa bomo naleteli na odzive uporabnikov na neprijazno opravljeno storitev, ki jim sledijo podobne ali nasprotno izkušnje. Za knjižnico oziroma njen ugled in ugled knjižničarske stroke je posebne pozornosti vredna prizadetost uporabnikov, ki so ravnanje knjižničarja ali knjižničarke doživljali kot neprimerno in žaljivo.

Žaljivo je tudi za knjižničarje, ki so del

■ S Piko Nogavičko iz oči v oči (foto: Špela Sanabor)

profesije in so kot njeni sodelavci zavezani k prijaznemu ravnanju tako z javnostjo kot s sodelavci. Prijaznost zaposlenega, njegov odnos, spoštovanje drugega, tudi do sodelavca in njegove vloge in znanja, je pomembno za sodelovalno delo, ki usmerja kolektiv v uspešno organizacijo za uveljavljanje poslanstva. Uspešnost knjižnice uporabniki ne prepoznavajo samo v gradnji obsežnih baz podatkov, prej v stiku s knjižničarjem informatorjem v izposoji, ki jim pojasni, jih pouči, kaj lahko iz njih dobijo. Novljan (2018) knjižničarje informatorje poimenuje prepoznavni znak knjižnice in jim priznava vlogo najuspešnejših promotorjev njenega namena v uspešnosti uporabnikov. Znanje knjižničarstva, poznavanje in kakovostno vrednotenje ter predstavljanje informacijskih virov, ki so v knjižnici ali zunaj nje, po njenem mnenju cenijo uporabnice in uporabniki visoko tudi tako, da kdaj razumevajoče prijazno prezrejo njihove nepričakovane reakcije.

Negativna mnenja vsekakor ne prispevajo k cenjenosti poklica, nas pa seznanjajo, da so v našem knjižničnem sistemu in zunaj njega ljudje, ki znotraj razvejane mreže knjižnic in njihovih nalog niso bili deležni informacijskega znanja. Strokovno visoko profesionalno znanje je tudi za knjižničarje informatorje v vseh knjižnicah prvi pogoj za delo z uporabniki, ki mu je dodan nič manj pomemben način ravnanja, to je spoštovanje posameznika, njegove potrebe ali želje in prijazno odzivanje.

Knjižničarke in knjižničarji

Kot so se ženske uveljavljale v knjižničarstvu, se tudi danes moški lahko ponovno uveljavljajo. A za to bo potrebno več kot ljubezen do branja in knjig. Tako kot ženske zmorejo doprinesiti k cenjenosti stroke, poklic (rutino, izkustvo) nadgraditi z umskim in ustvarjalnim delom v profesijo in povečati raznolikost delovnih skupin in uspešnost knjižničnih storitev in načinov njihovega uresničevanja. Spola sta enako sposobna učenja, profesionalnega razvoja in ustvarjanja dobrega okolja, v katerem jih bodo kot posameznike ocenjevali uporabniki in neuporabniki moškega

Uspešnost knjižnice uporabniki ne prepoznavajo samo v gradnji obsežnih baz podatkov, prej v stiku s knjižničarjem informatorjem v izposoji, ki jim pojasni, jih pouči, kaj lahko iz njih dobijo.

ali ženskega spola. Učinek njihovega profesionalnega delovanja bo spreminjal mnenje okolice, tudi ljudi, ki sicer niso obiskovalci knjižnice, o knjižnici in zahtevnosti ter pomenu knjižničarskega znanja.

Med pisci prispevkov o enakosti spolov so knjižničarji zaželeni kot odgovorni in prizadevni strokovnjaki za zaupana dela. Kanič (2017) navaja, da so ženske, ki so v njegovem vzorcu prevladujoče, s srednjo in dodiplomsko izobrazbo v prevladi, predvsem na račun v splošnih knjižnic. Moški, ki so sicer v manjšini, pa so pogosteje podiplomsko izobraženi. Zaposleni so predvsem kot vodje, upravitelji in tehnično osebje, medtem ko ženske prevladujejo v obdelavi knjižničnega gradiva in izposoji.

Delovno mesto nakazuje tudi potrebo po branju strokovne literature. Največji neuporabniki literature so moški. Pregled člankov s področja bibliometrije daje vtis, da so najpogostejši med bralci strokovne literature, ki ni priročniška, pisci člankov in del, ki nastajajo v času študija (npr. članki, ki jih skupaj podpišeta avtor in njegov mentor), raziskovalci, ki berejo za potrebe razvoja dela ali gradnje lastne kariere. Moški redkeje kot ženske prispevajo izvirne in pregledne ter strokovne članke v revijo Knjižnica (Zupančič, Južnič, 2017), ki jo sicer bere 42 odstotkov vprašanih v Kaničevi

raziskavi (2017). Strokovna literatura, tudi domača, je nedvomno vredna sprotnega prebiranja in izmenjave bralnih izkušenj (bralne značke za knjižničarje?!), vsaj tako kot branje leposlovja oz. seznanjanje z njim v splošnih in šolskih knjižnicah. Je v pomoč vsakemu (strokovnemu) delavcu knjižnice, tudi vodstvenemu kadru knjižnice, če želi slediti potrebam okolja in razvoju stroke.

Strokovnim delavcem, ki je ne berejo, vsaj kdaj kakšen tehten prispevek s svojega delovnega področja, težko priznamo ta status. Tudi knjižnici, kjer revije ne najdemo med razstavljenimi revijami. Žalivo je do stroke, da so med zaposlenimi knjižničarke in knjižničarji, ki je niti ne poznajo. Žalivo do stroke, ki ima visokošolsko in podiplomsko izobraževanje, s katerim javno potrjuje zanimivost in zahtevnost poklica knjižničar in postavlja za uporabnike merilo vrednotenja knjižničarskega poklica. Ima pa tudi cenjeno bibliotekarsko združenje. Knjižnica je v prvih desetletjih redno objavljala poročila uglednih strokovnjakov o novih izdajah strokovnih del. Danes je promocija lastne profesije obstranska stvar, če odštejemo Kalanove nagrade (ki promovirajo predvsem podiplomska dela; mogoče nimam prav?) in navajanje virov v objavljenih delih, kjer so slovenski avtorji pričakovano v manjšini, razen

v zgodovinskih pregledih, a včasih v drugih nepotrebno spregledani, čeprav po vsebini in načinu predstavitve za tujimi ne zaostajajo.

Tretja varianta

Sprotno preverjanje in nadgrajevanje lastnega strokovnega znanja in širine pogleda na svet zmora doprinesti posamezniku in stroki ter njuni cenjenosti in ugledu. Znanje krepí razmišljanje, samozavest, prispeva več kritičnih pogledov in spodbudnih razprav za spreminjanje, razvoj in izboljšanje organizacije knjižnice, opravljanja storitev ... nove rabe knjižnic, njihovega zunanjih, virov informacij ... povečuje zadovoljstvo okolja in posameznikov, ki so bili motivirani, ko so bile cenjene tudi njihove sposobnosti ... Znanje, ki ga spremlja razmišljanje, oblikuje cenjeno delovno ali sproščujoče spodbudno okolje, kjer za zaposlitev konkurirata tako moški kot ženska in kjer delujeta s svojo različnostjo sodelujoče in dopolnjujoče, ko ustvarjata tretji spol: »ono« sodelovanje, razumevanje, svetovanje, učenje, promoviranje, spodbujanje za domišljijo, razmišljanje, čustvovanje, delovanje ... Z razlikami spolov kot posameznika ustvarjata raznovrstnost in s primerno odzivnostjo na potrebe okolja in posameznika novo kakovost. Zmoreda

Tretja varianta je pravzaprav poslanstvo knjižnice, ki združuje knjižničarja in knjižničarko. »... sposobna ... sta (kot knjižničarke, op. av.) ... prebrati bralca, mu ponuditi več in bolje, ga napotiti tja, kamor ne ve, da mora iti«.

izboljšati skupino knjižničark, »ki bi državljanke lahko zapeljale v državljansko držo, in pri tem se ji ni treba niti posebej organizirati. In nisem samo enkrat opazila, da se pri svojem delu tudi zelo zabavajo.« (Slapaš, ibid.) Z razmišljajočo uporabo znanja in priznavanjem različnosti ter prijaznim osebnim nagovorom zmoreda ohraniti človečnost in preseči algoritem in robota in možnost njune prevlade. »Drugi je nujnost«, kot pravi Velikič (2018), »najsí ga doživljamo kot bogastvo

ali občutimo kot grozno.« Brez njega ni razlike, brez razlike ni možno vzpostaviti ničesar. »Samo razlika nas prebuja in sili k razmišljanju ter rešuje iz groznega sveta povprečnežev.« Raznovrstna skupina prinaša v okolje več raznovrstnosti pogledov, mnenj, idej, kritičnega in ustvarjalnega razreševanja problemov. Identiteta knjižničarja in knjižničarke, ki oba značilno opredeljuje s strokovnostjo in prijaznostjo, je »kot vprašaj, ki polzi po straneh v knjigi in nikdar ne obmiruje na koncu stavka.« (Roy, 2000).

S takim načinom branja knjig, ljudi, okolja bo med knjižničarji zmeraj več moških, med pohvalami uporabnikov in uporabnic zmeraj več tistih, ki bodo cenili njihovo znanje, zato ker bo tudi njim posredovano na razumljiv način, rezultati pa bodo potrjevali njuno sposobnost za prepoznavanje potreb in motiviranje uporabnikov, ko bodo ... »v ustaljen knjižnični red in dovršen bibliotekarski sistem razporejanja knjig na policah ... « (Škerlj, 2019, str. 380) vnesli vsaj kdaj kakšno Faldbakknovo spodbudo za namerenored, za določeno mero svobode in ustvarjalnosti tako za knjige kot za obiskovalce in knjižničarje⁴. Tretja varianta je pravzaprav poslanstvo knjižnice, ki združuje knjižničarja in knjižničarko. »... sposobna ... sta (kot knjižničarke, op. av.) ... prebrati bralca, mu ponuditi več in bolje, ga napotiti tja, kamor ne ve, da mora iti.« (Slapaš, ibid). Ko verjameta in sprejemata namen knjižnic, gradita z njegovim uresničevanjem in s preverjanjem svojih vplivov na okolje, zanimiv in cenjen poklic. ●

Citirana literatura:

- Bolka, M. (2007). Vloga spolov v bibliotekarskem poklicu. (Diplomsko delo). Ljubljana. Filozofska fakulteta.
- Forum Over Net. (2019). Pridobljeno 6. 10. 2019 s spletne strani <https://med.over.net/forums/viewtopic.php?t=7452816>.
- Kanič, J. (2016). Feminizacija in poimenovanje poklicev v knjižnici. 25. april. Pridobljeno 6. 10. 2019 s spletne strani <http://terminologija.blogspot.com/2016/04/feminizacija-in-poimenovanje-poklicev-v.html>.
- Kanič, I. (2017). Slovenski knjižničarji berejo. Kaj, kako in koliko? V: Povezovanje. Sodelovanje. Skupnosti: ustvarimo družbo bralcev. Kongres Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Podčetrtek, 27.-29. 9.
- Marias, J. (2013). Zaljubljenosti. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Novljan, S. (2018). Knjižničar informator, empatični povezovalc. Knjižnica 62(1-2), str. 9-36.
- Perko, N. (2009). Vloga spola pri podobi poklica bibliotekarja. (Diplomsko delo). Ljubljana, Filozofska fakulteta.
- Roy, A. (2000). Bog majhnih stvari. Ljubljana, Prešernova družba.
- Pozabljena polovica. Portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem. (2016). Ljubljana: Tuma, ZRC, ZRC SAZU.
- Slapaš, S. (2018). Sobotna priloga Večera (1. 12.), str. 16.
- Škerlj, N. (2019). Hoja med knjigami, pohajkovanje v knjižnici in Faldbakknova kaotična gnezda knjig. Knjižnica 63(1-2), str. 377-388.
- Velikič, D. (2019). O pisateljih in mestih. Ljubljana: LUD: Literatura.
- Zupančič, A., Južnič P. (2017). Bibliometrijska analiza revije Knjižnica v obdobju 2011-2016. Knjižnica 61(3), str. 9-58.

⁴Kdor je kdaj pohajkoval po knjižnici brez opredeljenega cilja, brskal med knjigami, je lahko doživel tudi naključno srečanje z »naj« knjigo. Namerno »Razmetane knjige« različnih vrst in vsebine na veliki mizi sredi izposojevalnega prostora so v Pionirski knjižnici v Ljubljani, vsaj pred davnimi leti, omogočale take izkušnje veliko mladim in odraslim obiskovalcem.

XX Novo leto bomo pričeli vzpodbudno - s posebno nižjo stopnjo DDV. Želim vam vse dobro v letu 20 dvajset. David Ožura XX